

СТРИГУН Данііл Ігорович, солдат, курсант курсу № 1 факультету службово-бойової діяльності, Київський інститут Національної гвардії України (м. Київ, Україна)

Науковий керівник:

ГРАДЕЦЬКА Наталія Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри філології та військового перекладу Київського інституту Національної гвардії України (м. Київ, Україна)

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО СЛЕНГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Сленг як різновид мовного субстандарту традиційно привертає увагу вітчизняних і зарубіжних мовознавців завдяки яскравому емоційно-експресивному забарвленню, лаконічності й образності сленгізмів, здатності постійно змінювати межі, що розділяють його з мовною нормою.

Термін «сленг» у сучасному науковому дискурсі визначається як форма розмовного мовлення, що має широку соціальну базу. Сьогодні в словниках можна знайти дві основні дефініції поняття «сленг»: по-перше, особлива мова соціальних груп і підгруп або субкультурних спільнот; по-друге, загальноживана лексика для неформального спілкування.

Сленг характеризується низкою особливостей, які роблять його унікальним елементом мовної системи. До ключових особливостей сленгу належать:

- Неформальність: сленг в основному використовується в неофіційних ситуаціях, коли мовці намагаються уникнути офіційної мови або намагаються передати емоційне забарвлення своїх висловлювань.

- Соціальна помітність: використання сленгу може бути показником приналежності мовця до певної соціальної чи професійної групи.

- Динаміка: сленг постійно змінюється та адаптується до нових умов, відображаючи зміну соціальних і культурних процесів у суспільстві.

Сленг виконує важливу функцію в суспільстві, оскільки дозволяє носіям виразити індивідуальність і соціальну ідентичність. Це сприяє інтеграції нових елементів у мовну систему, збагачуючи її та роблячи більш адаптованою до змін.

В умовах глобалізації військових операцій та необхідності міжкультурної комунікації, значно зростає актуальність дослідження військового сленгу, адже сленг функціонує як засіб кодування професійної інформації та інструмент психологічної адаптації військовослужбовців до екстремальних умов.

Незважаючи на значний інтерес до військової термінології, сленговий пласт залишається недостатньо вивченим з точки зору комплексної класифікації та динаміки утворення нових лексичних одиниць.

Зазвичай військовий сленг має досить широку сферу застосування, адже майже нарівні з офіційною формалізованою лексикою стосується більшості сторін життя військовослужбовця, а також військових понять, військової техніки, озброєння та ін. Причиною поширеності військового сленгу є необхідність коротких позначень для об'єктів та явищ сфер військової служби.

Науковець Б. Бойко вважає, що «функціонуючи в текстах військового фольклору, в художніх текстах про війну та армію, в текстах словників армійського сленгу, одиниці соціально-групового діалекту надають названим текстам властивості соціально маркованого засобу комунікації. В одиницях соціально-групових діалектів знаходять вираження субкультурна мовна картина світу, мовні характеристики загальноприйнятого соціального портрету військовослужбовців. Словники військового жаргону, особливо ті, що створені в субкультурному середовищі, набувають субкультурної цінності». Американський дослідник Р. Холдер вважає, що причиною широкого вжитку військового сленгу є те, що він може відігравати досить позитивну роль під час побудови взаємостосунків між військовими різного соціального походження [1, с. 137–142].

Основними специфічними рисами військового сленгу є наступні:

- лексико-семантична диференціація на військово-професійні та військово побутові слова та фразеологізми;
- стилістична заниженість різного гатунку – від грайлово-іронічної і фамільярно-насмішливої до вульгарної;
- понятійно-функціональна диференціація на британський, американський, канадський, австралійський, індійський і новозеландський ареали;
- функціонально-темпоральна диференціація на часові періоди різної тривалості в їх межах – на соціально історичні періоди світових та локальних війн;
- функціонально-понятійна диференціація за співвіднесеністю жаргонізмів з основними структурними одиницями збройних сил, з різними категоріями їх особового складу та з місцями їх тривалої дислокації;
- соціолінгвістична обумовленість мовного функціонування;
- соціально-мовленнева функція в якості показника соціолінгвістичних детермінантів комунікативного акту між військовослужбовцями-носіями англійської мови [2, с. 39].

Військовий сленг визначається як високо ідіоматична, неформальна лексична підсистема, що функціонує в межах професійного соціолекту збройних сил, і його головна відмінність від стандартної мови полягає у високому ступені емоційної експресивності та вузькій сфері застосування. Його існування є наслідком трьох ключових функцій: економічної, що забезпечує максимальну стислість комунікації, необхідну в оперативних умовах (звідси домінування аббревіатур), ідентифікаційної, яка створює внутрішній код для згуртованості та відмежування від цивільного світу, і психологічної, яка використовує іронію та гумор для пом'якшення суворих реалій служби.

Більшість військових сленгізмів мають яскраво виражену позитивну або негативну оцінку. Але, все ж таки, серед сленгових одиниць більш

розповсюдженою є негативна конотація. Однією з властивостей сленгізмів є їхня грубо-цинічна чи просто груба експресивність, зневажлива і жартівлива образність, іронічне або презирливе забарвлення, що відрізняє їх від синонімічних літературних слів і словосполучень [3, с. 92].

В лексиці англійського військового сленгу зустрічається чимало сленгізмів, застосованих не лише до військовослужбовців інших країн, а також до цивільного населення іноземних держав, які досить яскраво показують ставлення до нього з боку військовослужбовців. Більша частина сленгізмів, що описують діяльність військовослужбовців під час бойових дій або під час навчань, відноситься до обох тематичних груп, тому що вчення часто відображають бойові умови.

Сленгу властиві евфемізація, дисфемізація, іронія, гумор, алюзія до вульгарних понять, дуже живі та образні метафори і, у меншому ступені, метонімія, каламбур, мовна гра, гіпербола, багата синонімія.

Військовий сленг є високоефективною мовною субсистемою, де аббревіація є інструментом економії, а евфемізація – ключовим механізмом психологічної адаптації, що забезпечує внутрішню єдність та оперативну гнучкість збройних сил [4, с. 16–21].

Дослідження сленгу дає змогу не лише розкрити механізми словотворення, але й глибше зрозуміти менталітет, ієрархію та ціннісні орієнтири закритої військової спільноти, яка часто звертається до гумору та іронії для зняття емоційної напруги.

Таким чином, можна констатувати, що військовий сленг являє собою відкритий, адаптивний та життєздатний лексичний пласт, який постійно розвивається у відповідь на зміни в технологіях, операційних середовищах та соціально-психологічних потребах армії, що дозволяє не тільки систематизувати значний обсяг лексики, але й забезпечило цінні лінгвокультурні інсайти для подальшого вивчення професійних субкультур та навчання спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Басараба І., Лемешко О. Військовий сленг: дефініція та шляхи утворення. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 55. Том 1. С. 137–142.
2. Глазова О. П. Жаргон і сленг: як ставитися до них словеснику. *Методичні діалоги*. 2013. Вип. 9. С. 37–42.
3. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу. Київ : ЛОГОС, 2002. 300 с.
4. Балабін В. В. Американський військовий сленг як лінгвокультурний бар'єр двомовної комунікації. *Проблеми семантики слова, речення та тексту* : зб. наук. праць. Київ : КНЛУ, 2002. Вип. 8. С. 16–21.